

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Præcellentia Episcopalis Dignitatis

Alzedo, Mauricio de

Lugduni, 1630

De Episcopatus origine. caput I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62394)

- Sunt de iure diuino.* num. 37.
Cardinalatus in Ecclesia est officium illustrissimum. num. 38.
Episcopatus non est dignitas, sed dignitatum culmen. num. 39.
In Ecclesia non est maior ordo neque dignitas, quàm Episcopalis, & ideo Papa se Episcopum naminat. num. 40.
Papa Episcopos fratres vocat, Cardinales verò filios. num. 41.
Denominatio semper à nobiliori fit. num. 42.
Episcopus maior est presbytero Cardinali. num. 43.
Cardinalatus dignitas ab hereticis impugnata defenditur. n. 44.
Cardinalium auctoritas quando auèta. num. 45.
Anno de 1300. Cardinalari Episcopi nolebant, quia illis videbatur quòd erat descensio non ascensio. num. 46.
Barbatia opinio damnatur. nu. 47.
Episcoporum vita, norma atque salus est subditorum. num. 48.
Episcopus quare dicitur caput diocesis. num. 49.
Episcopi seu Pralati effigies ab antiquis qualiter depicta. n. 50.
Diui Bernardi sent. deducitur. n. 51.
Dini Gregor. locus refertur. n. 52.
Episcopis nihil magis necessarium quàm vestis honestas. num. 53.
Possunt Episcopi uti vestimentis violacei coloris, rubeis transversis, & in sua diocesi gestare rochetum discoopertum. n. 54.
Sunt Iesu Christi veri Episcopi optimi imitatores. num. 55.
Dini Gregorij verba. num. 56.
Vestis elegans subliorem vel inferiorem hominem non facit. num. 57.

DE EPISCOPATVS ORIGINE.

CAPVT PRIMVM.

VIA visum est iam quantum Patres antiqui Dominorum Episcoporum præstantiam coluere, nunc verò ad pulcherrimum valdè inter Doctores controuersum dubium descendere conor: Vnde & à quo Domini ac Domini mei Episcopi potestatem habeant & exordium; & respondendum est, immediatè à Domino nostro accepisse. c. Dominus noster, 93. distinet. ibi meminisse Diaconi debent, quoniam Apostolos,

id est, Episcopos Dominus elegit. c. legimus, vers. attendite, eadem distinctione, c. in nouo 21. distinet. c. quorum vices, 69. distinet. Andreas Siculus de præstant. Cardinal. quest. 1. num. 9. & 18. Panormitan. in c. tua nobis, num. 11. & 12. de confirm. utili vel inut. Gigas de pensionibus, quest. 2. num. 3. Valentia tom. 4. disp. 7. quest. 10. punct. 2. Azor institution. moral. part. 2. lib. 3. cap. 30. quest. 13. Petrus à Monte de primatu Papa, & monarchia Conciliorum, c. summar. num. 2. & 3. Francisc. Suarez de legibus, lib. 4. cap. 4. num. 3. & 14.

Guillel

Guillelmus Rodeanus de Simonia c. 18. num. 4. Ioann. Banderi de dispens. in praelud. tom. 6. diuers. in antiquis. Henríguez in Summ. lib. 6. cap. 5. num. 5. Azuenedo in l. 1. tit. 5. lib. 8. Recopil. num. 94. Michaël de Agia de exhibendis auxiliis, 1. fundam. Didacus de Arroyo de Sacramentis, c. de Episcopatu, num. 1. & 5. Augustinus Barbosa in pastoralis, cap. 1. tit. 1. num. 8. fol. 6. ubi differentiam ponit inter potestatem Ordinis & Iurisdictionis. Sed indistinctè, quòd sint de iure diuino tenet expressè ipse in d. pastoralis part. 3. allegat. 5. num. 177. fol. mibi, 49. expressè lex Regia 1. tit. 5. p. 1. illis verbis, *ca fundada ellos son pnestos para guardar la fe catholica por que tienen lugar de los Apostoles e han à quel mismo poder que nuestro señor Iesu Christo dio à los Apostoles: & ibi Gregorius Lopez.* Nam sacerdotium fuit de Aaton (qui primus Sacerdos dictus est c. Sacrosancta, & ibi gloss. 22. dist.) in Christum translatum: c. translato, de constitutionibus. Petrus de Monte de primatu Papæ, summ. 1. Hugo de offic. quatuor Prelator. summ. de origine sacerdotij, num. 1. & 2. vt de Christo in Petrum & Apostolos translatum ab ipsomet Domino nostro, c. in nouo 21. dist. non tamen verè, sed per quandam similitudinem: neque verbum illud translatum intelligi debet de translatione per quam Christus summus Sacerdos desineret esse, sed tantùm pro concedere, vt in l. 1. ff. de offic. pref. prat. l. 1. §. sed in hoc studium, vers. cum antiqua lege, & ibi gloss. verbo translatum, de veteri iure enucleando, gloss. in l. non ambigitur, ff. de legibus, gloss. in l. 1. ff. de offic. eius, cui mandat. est iuris. gloss. in §. sed quod Principi placuit, instituta de iure naturali, expressè & egreg. Nauarrus in comment. de iubileo & indulg. notab. 23. num. 12. vsque ad 15. fol. mibi 100.

quando in cœna magna fuerunt in Sacerdotes ordinati, dum dixit, *hoc facite in meam commemorationem, Luca cap. 22. & tunc & in Episcopos ipse Dominus consecrauit, ac inuisibiliter vnxit. Gloss. in c. in Christo de consecratione dist. 2. & gloss. in c. legimus, 93. dist. Archidiaconus, in c. in nouo 21. dist. num. 2. & in c. porro in fine, 67. dist. Petrus de Monte de primatu Papæ, summ. de Cardinalibus, num. 11. idem insinuat Soto in 4. sentent. tom. 2. dist. 24. quest. 2. art. 2. col. 5. in medio. Sed in contrarium facit textus, in c. porro, 66. dist. ubi Anacletus Papa affirmat, quòd Iacobus qui Iustus dicebatur, fuit à Petro, Iacobo & Ioanne ordinatus, & si verum fuisset, corrueret assertio nostra quatenus dicimus, fuisse ab ipso Domino consecratum: sed solutio hæc erit quod verbum ordinare, de quo in textu, idem est quod eligere. c. nulla de concess. prebend. Panormit. in c. se Archiepiscopus de temporib. ordinat. num. 2. & sic ordinate ibi pro eligere, seu intronizare accipitur: non quia Petrus eum consecrasset, sed quia solemniter deputauit ad Hierosolymitanam Ecclesiam regendam; nam cum ipse sciret iam omnes à Domino Iesu inuisibiliter esse sacros & vnctos, non est credendum; ad aliam vnctionem processisse. Nisi dicas, ob id publicè ordinauit, sine vnctione, vt consecrationis Episcopalis formam successoribus traderet. Paulus Gryfaldus in decision. fidei catholic. verbo Episcopus, obiect. 8. gloss. in d. c. porro. Et ibi dicit, quod prius creati fuerant Episcopi sine titulo: nam licet Episcopalem ordinem acceperant, potestatem administrandi minimè c. propriè de consecratione, dist. 4. & quòd ad exercendam potestatem quam acceperant, fuit Iacobus intronizatus,*

non verò sacratus, seu vinctus.

7 Neque aduersatur textus in cap. 16. Matth. vbi hæc sunt verba: *Ego dico tibi quòd tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non præualebunt aduersus eam: & quidquid ligaueris super terram, ligatum erit & in calis: quæ habentur trãsumptiuè. in c. ita Dominus, 19. dist. & in c. quodcumque 24. q. 1.* ex quibus verbis videbatur dicendum, quòd ante passionem tam Petro quàm Apostolis administrandi, ligandi atque solvendi potestas esset tradita, & sic quòd ab instanti suæ consecrationis fuerunt Episcopi, cum administratione, potestate & titulo. Ex textu verò in c. propriè. contrarium colligitur, nempe quòd licet Episcopalem ordinem acceperant, non tamen administrandi seu ligandi potestatem. *Quam difficultatem facillimè dilues, si aduertas, quòd quamuis ante passionem illa verba, quæ habentur apud Matth. cap. 16. dicta fuissent, non tamen Petro & Apostolis Ecclesiæ potestas fuit concessa, sed tantùm se daturum promisit Dominus, vt ex dictis verbis accipitur ibi, tibi dabo, quæ sonant in futurum tempus. gloss. in c. in nouo 21. dist. Petrus de Monte vbi supra summ. 1. num. 2. & sic post passionem & resurrectionem quod promiserat impleuit, quando in Apostolos Spiritum sanctum insufflans dixit: Sicut Pater misit me, ita ego mitto vos, accipite Spiritum sanctum, & quorum remiseritis peccata, &c. Ioannis cap. 20. tunc enim potestatem promissam, & clauium exercitium Petro & Apostolis tradidit. c. loquitur, 24. quæst. 1. c. noua de penis, & ibi scribentes, Diuus Hieronymus in libro contra Iovinianum, illis verbis, super Petrum fundatur Ecclesia, licet id ipsum in alio loco*

8

super omnes Apostolos fiat, & cuncti clauis regni cælorum accipiant, ex quo super eos Ecclesiæ fortitudo solidatur.

9 Sed qua de causa post passionem, non antea clauium exercitium tradidit Dominus. Respondeo, quia dum Christus inter homines corporaliter vixit, ipse per se fidem firmavit, vnde tunc neque decenter seu vtilè alios, seu alium loco sui constituere fuisset: at verò cum post resurrectionem, tempus quo se debebat à nobis absentare appropinquabat, tunc Petrum & Episcopos loco sui, ne grex periret, posuit. *Victoria in tractat. de clauibus, num. 3. Gregorius Lopez in l. 2. tit. 5. p. 1. verbo & potest.*

Secundò, quia idè Deus Episcopos in Ecclesia constituit, vt mundum illuminarent, iuxta illud, *vos estis lux mundi.* Sed quid dicerent homines si stante sole aliquis cum lucerna exiret, ad illuminandum in loco vbi solis radij ex splendescerent; ita ergo cum Dominus sol iustitiæ sit, illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum, tunc lucernas constituit, quando per absentiam ipsius tenebræ erant super terram: nam lux in tenebris lucet, & sic absente iustitiæ sole, requirebatur quòd constitueret Dominus Apostolos in medio Ecclesiæ, vt mundum illuminarent, & vt testimonium perhiberent de ipso.

Tertiò, quia hi qui futuri erant Pastores, in suis culpis tempore Passionis commissis, Petrus summus Pastor Christum negando, & Apostoli iam Episcopi fugiendo, in animo quorum non parua de Christi resurrectione iniecta erat dubitatio, vt hoc modo qualiter misereri debuissent, discerent: & sic prius Dominus eis debilitatem propriam ostendit,

ostendit, vt ex suis infirmitatibus cognoscerent, quàm misericorditer subditorum infirmitates tollere & curare deberent. *c. considerandum, c. fideliora, 30. distinct.*

Quartò, nam cum Petrus ante resurrectionem in Principem Apostolorum fuit electus à Domino, idè potestatem & exercitium illi non tradidit, sed distulit, donec post resurrectionem Apostoli, quibus Petrus præsere debebat, præberent assensum liberum (vt ita dicam) electionis iam factæ, ne dicere possint à Domino ipsis inuitis sibi fuisse in Principem datum. *Geminian. in c. in nouo, 21. dist. num. 4.*

Hinc quaestio difficilis, & ad propositum non contemnenda venit explicanda: Quare Domini Episcopi, cum sint pares quantum ad ordinem. Romano Pontifici *c. in nouo, 21. dist.* fidelitatem cum consecrantur promittant Domino Papæ, iuxta disposita in textu, *in c. 4. de iur. iur. in 10.* Cardinales verò, si Episcopi non sint, non? In cuius enodatione omni via sequar quod in iure verissimum esse inueniam, ne quis dicat, me velle Episcopos ad calum erigere intendere, & contra potestatem summi Pastoris pertinaciter aliquid asserere, cuius correctioni me humiliter submitto.

Dicendum est enim, optimè in iure cautum esse, vt domini Episcopi cum consecrantur, fidelitatem promittant, ne aliqui (vt dictum fuit tempore Nicolai II. Pontificis Maximi, vt constat ex textu *in c. omnes, c. sacrosancta. 22. dist.*) Episcopos in totum esse æquales Maximo Pontifici ex magna eorum auctoritate, magnitudine potestatis dicti, dicere possint: hac de causa, vt disparitas aliqua detur inter eos & Romanum Pontificem, qua os eo-

rum, qui hoc dicere poterant, occludatur, fidelitatem promittunt, quasi dicerent, quòd licet quantum ad ordinem & consecrationis rationem Pontifici pares sint, tamen quantum ad potestatem & superioritatem, illos esse inferiores protestantur ac fatentur, & hoc semper loqui ac prompto animo confiteri promittunt, & ei tanquam Principi superiori, Petrique successori obedire, suisque à latere Legatis.

Sit alia; nam cum Episcopi iure diuino sint instituti, & à Deo ordinis potestatem immediatè recipiant, idè poterant superbire, & se existimare exemptos ab omni iurisdictione, etiam Papæ, & subesse immediatè Deo: astringuntur igitur iurare fidelitatem, vt intelligant, quòd sicut Deus Apostolos esse subiectos Petro voluit, ita eos Papæ iurant ergo fidelitatem in recognitionem subiectionis superioritatis & primatiæ, quam super omnem Ecclesiam & Episcopos habet Pontifex.

Sit tertia. Nam sicut vasallos Domino fidelitatem iurat, ita Episcopi, qui quoad potestatem valde inferiores sunt, & à Papa munus confirmationis accipiunt, fidelitatem promittunt: quod nihil aliud est, nisi homagium quoddam in dominij recognitionem; nam ipse illos eligit, confirmat, & consecrat, seu consecrandi licentiam concedit, & in istius dominij recognitionem, fidelitatem & obedientiam Papæ & suis Legatis libenter promittunt.

Non enim ista facit ratio à Barbatia, & post eum ab aliis Doctoribus assignata: nempe ea de causa non iurare fidelitatem Cardinales, quia pars corporis Papæ sunt, ne videatur à se ipso exigere fidelitatis

iuramentum : & quod Episcopi ob id iurant , quia pars corporis eius non sunt ; corrui namque totaliter ex eo , quia falsum est dicere , Cardinales non iurare fidelitatem domino Papæ , etiamsi Episcopi non sint : nam ex Cæremoniali Ecclesiæ Romanæ constat , & ex Manuele Rodriguez tom. 4. de susobras. c. 67. num. 32. fol. mibi. 98. & ex Vicentio Filucio de statu clericorum tract. 41. cap. 1. num. 40. & ex aliis aliqua iuramenta
 15 emittere (licet diuerso modo & forma quàm Episcopi) & se obligare ad Ecclesiam Romanam tuendam , pro qua , si opus fuerit , effundere sanguinem , iurant : in cuius signum veste vtuntur purpurea. Filucius ubi
 16 proxim.

Sed si Ecclesiam Romanam tueri , defendere , ac obedire iurant ,
 17 Pontifex ipsius Ecclesiæ Caput , in ipso iuramento non comprehenditur. Ergo eum obedire , defendere ,
 18 & venerari iurant , sicut episcopi in sua consecratione faciunt ? Neque ad hoc obstat quòd sint pars corporis ipsius , nam in re quæ vinculum animæ respicit , cuiusmodi est iuramentum , non possunt videri Papa & Cardinales vna eadèmq; persona ; quemadmodum neque vna anima ; neque portio animæ sicut dicimus in filio , quia anima non est
 19 extraduce sicut corpus. Gloss. in c. quod verò , 32. quest. 2. Gregor. Nyssenus lib. 2. de anima cap. 6. & sic iuramentum Cardinalium non est iuramentum Papæ , quia iuramentum vnus
 20 non est iuramentum alterius. c. veritatis , 14. de iure iurando , l. generaliter , 12. c. de rebus creditis , & iure iur. singulariter. Tiraquellus in l. si vnquam , C. de reuocandis donationibus , in pr. legis. num. 17. & si diuersæ personæ sunt , benè poterunt iurare , licet membra Papæ dicantur : nam Episcopi pars

corporis Papæ sunt. c. significasti , de
 21 electione ibi. quæ vos cū Beato Petro , tanquam membra de membro , habere , & Catholici capitis vnitatem seruare declarent : & ibi Baldus & scribentes Petrus Gregorius syntagmatum iur. part. 2. lib. 15. cap. 3. num. 8. Lancellotus in templo , lib. 2. cap. 2. de Cardinalibus , §. 3. de excellentia Cardinalium , num. 17. & nihilominus iurant , idem faciunt Regis consiliarij , & pars corporis Principis sunt. 22
 l. quisquis , §. c. ad legem Iuliam maiest. & ibi Barth. Boberius de authorit. magni consilij , num. 3. Ioannes Redim. de maiestat. Principis , in gloss. sed etiam legibus , summ. 1. num. 103. Ioannes Garcia de nobilitate. Gloss. 35. num. 4. & gloss. 48. §. 3. num. 56. Et sic patet quòd nihil interfit , quòd pars corporis Papæ dicantur , ad iurandam fidelitatem , vt reuera (vt probauimus) iurant , sicut Episcopi , licet dissimili stylo , & alio verborum serie : vt videre est in Cæremoniali Ecclesiæ Romanæ.

Neque enim eiusdem Siculi dictum admitto , vbi vt sui moris est , probare nititur , quòd ea ratione Cardinalatus honorabilior est Episcopatu , quia est de iure diuino , & in Veteri Testamento institutus : Episcopatus verò in nouo. Et antequam ad responsonem deueniam , valdè miror Andream Siculum Barbatiam , virum egregium , illud , quod omnibus notum est , reticere ac tegere tentet. non neque in iure canonico , & in vniuersorum Doctorum eloquiis aliquid clarius est , quàm scire , illustrissimos Cardinales non consideratos vt Diaconi & Presbyteri. Sed iuxta eorum ministerium à iure positiuo Romanorum Pontificum esse institutos , ad martyres sepeliendos , infantes baptizandos , & alia ministeria obeunda ,
 23
 24
 in

in utilitatem Ecclesie, & etiam fidei. Illustrissimus Bellarmin. Cardinalis Iesuita clarissimus in lib. pro responsione ad Iacobum Regem Anglia cap. 4. de comparatione Regis & Cardinalis. Cardinalis Zabarella in clement. ne Romani, §. porro, num. 2. de electione Archidiacon. in c. ubi periculum, eodem titulo, lib. 6. Martin. Laudens de Cardinal. quest. 27. tom. 6. divers. in antiquis. Onufrius in tract. de Cardinalib. in pr. Andreas Lambart de offic. & potest. legati de latero lib. 7. num. 127. fol. mihi 122. ibi Cardinales tunc opera charitatis humiliora exercebant, & primum eorum institutum fuit, mortuos sepelire, & infantes baptizare. Estque communis & recepta sententia, licet in anno & tempore sue creationis aut institutionis dissentiant. Aliqui enim à tempore Sancti Euraristi, alij Heginij anno ceteresimo quadragesimo primo, & etiam sancti Damasci Matritensis. Et Nicolaus Macabeli in historia Florentina usque ad Piscalis I. tempora eorum differt institutionem, propè annum Domini de 817 ductus fortè ex eo, quòd tunc temporis cœpit eorum cognosci nomen, teste Gundizaluo de Illescas in vita Eugenij secundi, lib. 4. historia Pontificalis, c. 30. fol. mihi 294. illis verbis, *di ie que algunos le blama van Cardenal porque en estos tienpos adonde agora llegamos (scilicet de 824) o pocos antes començaron alla marçe Cardenales los Curas de las parochias de Roma.* Sed Illescas & Macabelus lapsi conuincuntur ex textu in c. presal. 2. quest. 5. ubi Syluester primus in generali Synodo facit expressè mentionem de Cardinalibus, & ibi deputat numerum tertium ad deponendum Presbyterum Cardinalem, & etiam Diaconum. Patet etiam ex eo quòd referunt Volaterranus lib. 22. antrop. &

Doctissimus pariter Religiosissimus P. Ioseph de Siquença, profectò sanè vir non mediocris eruditionis, prudentia, solertia, sanctimonia, integritate vitæ, ac præclarissimis animi dotibus ornatus, ex illustrissima nunquam satis laudata Diui Cardinalis Hieronymi familia alumnus, in vita eiusdem Cardinalis discurs. 6. fol. mihi 249. usque ad 276. & Alphonsus Ciacon in tractatu pro defensione quòd Diuus Hieronymus fuit Cardinalis sanctæ Romanæ Ecclesie. fol. mihi 10. col. 2. in pr. affirmantes tempore Diui Damasci Matritensis Pontif. Maxim. iam eorum nomen notum esse, & quòd in Ecclesia Aretina inuentam fuisse quandam donationem in antiquissimis tabulis scriptam, ubi hæc subscriptio & approbatio. ET EGO IOANNES S. R. E. DIACONVS CARDINALIS, EX PARTE DAMASCI PONTIFICIS LAUDO ET CONFIRMO. Quam se vidisse inquirunt Volaterranus & Ciacon, & ex eis etiam refert Siquença, ubi proximè, & quòd huic scripturæ detur fides, & quòd fidem facit textus singularis, ubi gloss. multa iura congeffit, in c. cum causam, de probationibus. Et ibi Baldus num. 8. C. ad audientiam de prescriptionibus, & ibi singulariter Baldus num. 6. c. peruenit, 30. quest. 1. l. census, ff. de probat. Bart. & Iason in l. admovendi, ff. de iureiurand. Marianus Socin. conf. 2. num. 8. vol. 3. Caualecanus decis. 17. part. 2. num. 1. Iacobus Antonius Maurus allegat. 54. num. 2. Ioann. Vicent. Hondedei conf. 31. incipit dubitabatur, num. 6. multos citat. Otalora de nobilitate cap. 4. tertie partis. fol. mihi 100. Mascardus de probatio. 3. part. concl. 1317. & concl. 394. num. 9. Antonius de Tepes in Chronica generali Diui Benedicti tom. 1. centur. 1. anno

Christi 554. & Diui Benedicti anno 74. cap. 1. col. 6. & est regula trita, quod ubi non agitur de præiudicio tertij, probat vnus testis, vel sculptura in lapide, tabula, aut pariete, & fidem facit Syluester verbo consecratio 2. num. 3. Mascardus supra. Petrus Brixensis vero in tractatu de Cardinalibus, ponit eorum institutionem tempore sancti Pontiani, anno de 231. alij verò impiissimo ac deprauato ore, esse nouam Papparum institutionem affirmant, à Bonifacio VIII. creatam: quos redarguit sua solita & præclara modestia, ac perspicacitate venerabilis Bellarminus, vbi supra.

32 Sed in hac varietate scriptorum aduertere existimaui, certum esse ab Euaristio, Heginio, Pontiano, Stephano, Dionysio, & Marcello Pontificibus, Diaconos & Presbyteros fuisse institutos, vt in vinea Domini colenda Pontifices Romanos tam in prædicatione quam in Sacramentorum administratione adiuuando laborarent. Crescente verò Christianorum numero, & eorum auctus est, & deputatæ aliquæ Ecclesiæ à Marcello & Dionysio quibus inseruirent, vt parochi: adueniente verò Constantini Magni conversione & donatione, vbi clericos Romanæ Ecclesiæ inseruientes multis priuilegijs & exemptionibus sicut Patritios & Consules decorauit. Tunc S. Syluester primus in generali Synodo post dictam donationem ex omnibus parochijs & clericis vrbis Romanæ, aliquos clericos elegit, (Spiritu sancto inspirante) qui propriè dicerentur esse clericos Romanæ Ecclesiæ per excellentiam, à distinctione aliorum clericorum in alijs Ecclesijs eiusdem ciuitatis assistentium: & similiter Constantinianis fruerentur

priuilegijs, & vt sic decorati Pontifices sociarent, & Ecclesiæ vbi Pontifices assistebant inseruirent, ex quo dicti sunt clerici principales, id est, Cardinales. Et quod Cardinalium institutio facta fuit à sancto Syluestro in prædicta Synodo tenent, Laudentis de Cardin. quest. 18. & de Principibus quest. 484. Petrus de Monte, vbi supra summ. de Cardinalibus in pr. Iulchus, litera C, verbo Cardinalis, conclus. 95. Soto, in 4. sent. dist. 2. q. 2. art. 4. col. 4. Oldraldus, consil. 63. Victoria, in relect. de potestate Eccles. relect. 2. num. 24. propos. 11. Selua, de beneficijs part. 1. quest. 4. n. 35. Petrus Gregorius, syntagmat. part. 2. lib. 15. cap. 4. num. 5. Marius Alterius, de censuris tom. 1. lib. 5. disp. 12. cap. 2. col. 2. liter. B, fol. 606. Antonius de Præis, de potestate Episcopi cap. 6. num. 36. Filucius, de statu clericorum tract. 41. cap. 1. num. 39. à qua communi non recedunt meo iudicio Cardinal. Baronius annal. anno Christi 112. num. 5. & Siquença vbi supra. Itaque licet ab Euaristio, Heginio, Pontiano, & alijs Pontificibus ante Syluestrum Diaconos & Presbyteros creatos esse constet, non tamen illos Cardinales fuisse, aut habuisse aliqua priuilegia seu exemptiones, ex quibus distinguerentur ab alijs, & sic dici possent principales, seu Ecclesiæ cardines, hodie Cardinales, patet aperte ex textu in c. Constantinus, 96. distinct. vbi faciens Constantinus mentionem de clericis Romanæ Ecclesiæ inseruientibus, de Cardinalibus non facit vllam: & pro certo habendum est, quod si in Ecclesia Dei tunc temporis existissent, de eis adhiberet mentionem expressam Marius Alterius vbi proximè. Vt post dictam donationem inuenitur in prima aut secunda Synodo generali ab ipso Syluestro

congruè

congregata; & non est credibile quod ante donationem non fiat de eorum nomine mentio, & statim post donationem expressè nominentur, si vera non fuisset assertio nostra, nempe quòd post donationem creati fuerunt: neque obstat quòd Ciacon alleget, quòd in donatione comprehenduntur Cardinales sub nomine Reuerendissimorum, cum aded honorificum nomen non nisi personis in magna dignitate constitutis conueniat. *c. in nomine Domini, 23. dist.* Ciacon in tractatu pro defensione quòd Diuus Hieronym. fuit Cardinal. *fol. 9. col. 2. in medio.* Nam textus quem in sua opinionis confirmationem allegat, contrarium probat: ibi enim clerici communiter appellantur Reuerendissimi, vt passim in iure fit, *textus in aurb. vt clericos apud proprios Episcopos in pr. collat. 6. vbi clerici Reuerendissimi multoties appellantur, & Monachi etiam Reuerendissimi.* Et quòd ibi sub nomine Reuerendissimorum non comprehendatur Cardinales, patet: nam statim in textu postquam loquitur de Reuerendissimis clericis, expressè loquitur de Cardinalibus, sub nomine expresso suæ dignitatis. Certum est enim, quòd priuilegia in donatione concessa clericis Romanæ Ecclesiæ, inuitarunt Pontificem Syluestrum vt ex omnibus parochiis segregaret illos, qui sibi magis idonei videbantur, vt gauderent illis priuilegiis; quia si omnibus indistinctè concederentur, parua æstimationis fuissent, neque dicerentur principales, neque Ecclesiæ cardines. Quorum originem post longam librorum antiquorum speculationem hunc verissimum esse putari, ac veritati & Historicis Ecclesiasticis consonum.

35 Ex quibus clarissimè constat,

Episcopos antiquiores esse: nam vt diximus num. 2. à veteri testamento habent exordium, vt Leuitici generis Sacerdotes. *Marquesan. de commissionibus part. 1. tom. 1. cap. 1. & 2. de commiss. appellat. num. 152. fol. 397.* illis verbis, itaque fratres præfati nuncupantur (loquitur de Episcopis) ex eiusdem sacramenti participatione in Episcopali dignitate. Sunt autem cum Papa in ea parte, in qua præpositi sunt vt Leuitici generis Sacerdotes, & in Sacerdotalis officij executione socij & fratres: & allegat textum in c. per venerabilem qui filij sint legitimi. & facit etiam illud *Psal. 108. ibi, si int dies eius pauci, & Episcopatum eius accipiat alter.* Ergo preferendus est Cardinalatui, & quia Cardinalatus in Ecclesia Dei neque est ordo seu dignitas, sed officium, (licet magnum, amplissimum, ac illustrissimum.) *Martinus Laudens. in tract. de Cardin. quest. 10. & 17. Ioannes Garcia de nobilitat. gloss. 48. §. 3. num. 54. Andreas Gambarus de offic. & potestate Legati de latere lib. 7. num. 123. Lancelotus in templo lib. 2. cap. 1. §. 4. de dignitate & ordine Episcopi. Selua de beneficiis part. 1. quest. 3. num. 14. Valencuela consil. 34. incipit, innuocato diuino numine, num. 93.*

Episcopatus non est dignitas, sed dignitatum culmen. *c. venerabilis, de præbendis, & ibi sribentes. Zabarella in Clement. 1. de renunt. num. 5.* Et hac de causa se Episcopum nominat Romanus Pontifex, quia in Ecclesia maior ordo non est, neque dignitas. *c. clerici, 21. dist. Gloss. in proximo sexti Decretalium, num. 70. Ioannes Garcia vbi prox. dict. gloss. 48. §. 3. num. 8. Syluester verbo Episcopus, n. 3. Siquença loco citato.* Et facit, nam Papa cum alloquitur Episcopos, fratres vocat: Cardinales verd dilectos

36

37

38

39

40

41

- lectos filios, *c. quàm graui, de crimine falsi, & ibi gloss. illis verbis, Papa omnes Episcopos fratres appellat, inferiores autè dilectos filios. Ex quo inferitur, quòd quando tam Reges quàm Cardinales Pontifex filios appellat, illos esse Episcopis inferiores declarat. Sed quando Papa permixtim alloquitur, tunc omnes fratres appellat, si inter eos aliqui fuerint Episcopi Cardinales. Scribentes in proœmio Clementi, num. 2. Laudensis de Cardinal. quæst. 94. Marquesanus & Ioseph de Siquença ubi supra, Iacobus à Grassis in decis. aur. lib. 3. cap. 2. num. 32. Nam denominatio semper à nobiliori fit, lib. 1. ff. de acquirendo rerum dominio. Cardinal. ubi prox. num. 2. gloss. in cap. 1. de offic. delegati lib. 6. illis verbis, quòd vbi cumque ex aliquibus magis dignis, & minùs dignis vnueritas congregatur, tum denominatio fit à dignioribus. Sed Pontifex Episcopos honorificè & priùs denominans, quid aliud facit nisi expressè diiudicare, esse Cardinalibus quoad ordinem honorabiliores. Ita decidit textus in *c. quamquam. 34. 2. quæst. 7. & ibi gloss. & nota marginalis inquit,**
- 42
- 43
- 44
- 45
- Episcopum maiorem esse presbytero Cardinali: quam sequuntur Felin. in *c. quod super his de fide instrumentor. Bertach. in repertor. verbo Episcop. Menochius de arbitrariis lib. 2. centur. 1. casu 72. num. 6. Ioannes Garcia de nob. gloss. 48. §. 3. num. 35.*
- Apparet etiam Cardinalatum non esse nouam Papatum institutionem, (vt impij detestabili ac diabolico ore dicunt) cum iam erat tempore Diui Syluestri primi, qui vixit ante annos 1300. neque creatus tempore Bonifacij VIII. Pontif. Max. licèt tunc eorum crescit authoritas, quo tempore, & Clementis V. Cardinalari Episcopi nolebant, ne vide-

46

retur ad inferiorem gradum descendere, illis nunquam permissum. Et idè Bonifacius VI II. erubescerebat quando Episcopos in Cardinales eligebat; quia eos faciebat descendere, & tunc per ademptionem Cardinalatus Episcopatus non vacabat, expressè Geminianus in *c. cum aliquibus, num. 7. in fine de rescriptis, lib. 6. Zerola in praxi Episcop. part. 1. verbo Episcopus, num. 15. Petrus Gregorius syntagmat. part. 2. lib. 15. cap. 4. num. 4. Guillelmus Rodeanus de simonia cap. 18. num. 4. Gambarus de offic. & part. legati, lib. 7. num. 123. fol. mibi 222. Illescas lib. 4. histor. Pontif. cap. 30. in vita Eugenij I I. fol. mibi 298. ibi solo quiero aduertir, que antiqua mente sententia portanto maior y se estimaua, tanto mas la dignidad Episcopal que la de los Cardinales, que ningun obispo romara capelo aunque selo dieran antes de ordinario de Cardenales venian à servir à ser Obispos, y en el punto, que vno venia a ser obispo deiaua el Cardenato como dignidad mucho menor. Sed ex hoc quomodo hæretici anno de 1300. Cardinalatum à Bonifacio VIII. institutum fuisse inferre possunt, si scriptores vno ore testantur, tunc autem priuilegiis & exemptionibus eorum amplissimam dignitatem, licèt ab antiquo creatam, vt ex Conciliis, ac antiquissimis sanctorum Patrum traditionibus, ac ex historicis Ecclesiasticis constar: sed de hoc satis cum doctissimum librum singulari modestia ac eruditione edidit venerabilis Cardinal. Bellarminus è Societate Iesu, citò (vt existimo) in Sanctorum Catalogo adscribendus, pro responsione ad Iacobum Regem Angliæ.*

47

Ex dictis aliud Barbatix dictum refutabitur, afferentis & ea quoque ratione esse honorabiliores Cardinales Dominis Episcopis, quia quotidie

tidie maiori ornatu ipsis Episcopis
 vtuntur, in pileis rubeis & supelli-
 ceis, veste candida: sed propter hoc
 nemo existimet me velle de venera-
 bilissima Cardinalicia dignitate ali-
 quid detrahere, quam humiliter
 veneror, vel ingenioli mei osten-
 sionem facere apud summam do-
 ctissimi Siculi sapientiam, id enim
 nihil aliud esset quam scarabeum
 docere aquilam volare; sed quia
 aliquis non leuis ingenij si eiusdem
 opinionibus acquiescerem, dicere
 poterat, malè me munere meo fun-
 gi, & Episcopis me iniquum præ-
 bere, si eorum præstantiam, vt de-
 beo, non defenderem. Quapropter
 asserendum est, non rectè illum
 sensisse. Nam cum Episcoporum
 vita norma atque exemplum sit
 subditorum, *c. cum pastoris, 2. quæst. 7.*
c. miramur, 61. dist. Concil. Trident. de
reformat. sess. 6. cap. 1. in pr. ibi integri-
tas enim Præsidum salus est subdi-
torum: Hugo de off. quatuor Prælator.
summ. pene ultim. num. 3. tom. 6. Suarez
de pax. in praxi tom. 2. part. 4. c. unico,
num. 1. Gambarus de off. Legati de late-
re lib. 2. num. 50. Marquesan de com-
miss. tom. 3. part. 5. cap. 1. §. 1. num. 43.
Soto de iustitia l. 10. quæst. 1. art. 1. fol. 4.
Ioann. Filescacus de sacra Episcopor. aut.
cap. 1. §. 1. in fine, fol. 2. Malè poterunt
 deprauatos subditorum mores cor-
 rigere, si prius seipsum non emen-
 dant: *c. primum, 25. dist.* impossibile
 est enim quod umbra virgæ recta
 sit, si ipsa virga decliuus & tortuosa
 existat. Episcopus verò virga recta
 iustitiæ & sanctimoniam debet esse,
 vt umbra sua, quæ per totam dice-
 cesim extenditur, non decliuus seu
 tortuosa existat: si verò in omnibus
 rectissimus non sit, sua Respublica,
 eiusque territorium suo exemplo
 rectitudinem non custodiet. Sic in-
 telligis causam, ob quam Episco-

pus suæ diocesis caput dicatur: *c. clem*
non liceat, de præscriptionibus. Nam
 terra vapores versus cælum emittit,
 plantæ in altum crescunt, ignis pro
 fine habet sursum scandescere, caput
 verò humano corpori insertum
 deorsum influit: vt sic Episcopus,
 qui subditorum est caput, deorsum
 influat, hoc est, subditos suo vitæ
 exemplo doceat, & sic cælestia bona
 communicet: *c. decif. 3. quæst. 1. c. sicut*
vir, 7. quæst. 1. & sicut in capite est
 visus, audiendi sensus, loquendi
 modus, olfactus, gustatus, quæ sic
 in Episcopo sapientia, prudentia,
 prouidentia, pietas, & benignitas,
 quæ per hos sensus significantur,
 esse debent: & sicut per visum, au-
 ditum, & per alios sensus multa,
 quæ animam coinquinant, intrant,
 ita per Episcopi exemplum, si re-
 ctum non est, quia ipse auditus, &
 visus est subditorum, abusus sub-
 ditorum, abusus subditos coinqui-
 nantes introducunt. Nam cum in
 altiore locum sint sublatis, reliqui
 in eos tanquam in speculum, seu in
 horologium oculos coniciunt, vt
 ex eis sumant quid imitentur: quod
 mirabiliter significarunt Antiqui,
 quando Prælati effigiem pingentes,
 in manu dextræ solem obscuratum,
 hac litera, *Nisi cum deficit spectato-*
rem habet; in sinistra verò horolo-
gium hac inscriptione, Sicut horolo-
gium super montes, collocabant; nam
 subditi tunc in Episcopum oculos
 fixos habent, cum aliquid obscura-
 tionis seu deturbationis vident. Sic
 Diuus Bernardus dicebat Epistola
 127. ad Guillelmum Comitem: si
 quis de populo deniat, solus perit,
 error Prælati multos inuoluit, &
 tantis obest, quantis præest; quo-
 circa tot moribus dignus est iudi-
 candus improbus Princeps, quot ad
 subditos perditionis exempla trans-

Concil.
 Trident.
 sess. 22. c.
 1. c. quæ-
 litæ de
 accusa-
 tionib. c.
 clericos,
 21. q.
 50

52

mittit: sicuti & tot gloriæ coronis probus, quot ædificationis simile: habetur in *c. præcipue*, 11. *quest. 3.* & in *c. nulli fas sit*, 25. *quest. 1.* Non enim sufficit quòd Episcopus veritatem annuntiet, verba Dei prædicet, nisi sic operetur vt prædicat: vnde Diuus Thomas interpretans illud Cantico. c. 4. ibi, *vnus cuiusque ensis super femur suum, propter timores nocturnos*, inquit. Nam non sufficit quòd aliquis prædicet de moribus annuntiando veritatem vitæ, vel quòd prædicet de fide annuntiando veritatem doctrinæ, sed oportet eum annuntiare veritatem iustitiæ esse: vt faciat quod dicit, & credat quod docet, quod iustum est, vt aliquis talis sit in se, qualem prædicat alium debere esse. Ideò prædicatores, qui debent custodire lectulum Salomonis, debent tenere enses non in ore tantum, vt dicant & non faciant: sed vnus cuiusque ensis debet esse super femur suum, constringendo femora sua, viuendo castè, & obseruando quæ prædicant, & sic magis proficient operando quàm hortando. Quapropter inquit Diuus Gregor. super illud Exodi 19. esse Prælatos vasa illa à Salomone facta, vbi Cherubines erant, leones & boves: nam in Episcopo magna scientia sicuti Cherubinis, fortitudo leonis, & continuus bonis labor esse debet, vt semper inuigilet pro subditorum bono & exemplo. Cherubim autem dilectione inflammatur: inflammetur ergo & Episcopus dilectione subditorum, vt sic neque laborare aut vigilare timeat pro eorum ædificatione & exemplo. Dilectionis sedes cor est, & Episcopus cor subditorum, vbi eorum dilectio tamquam in propria sede habitare, & commorare tenetur, vt ex eo

cælestes ac exemplares virtutes exant, subditisque communicet, & velut in corpus diffundat: *c. ita Dominus*, 19. *dist.*

Ad hoc Episcopis nihil magis necessarium, quàm morum grauitas, & ornatus honestas: *c. omni i-etantia, cum sequentibus*, 2. *quest. 4.* Diuus Chrysostom. super Epistol. Pauli ad Romanos homilia 24. quod admirabiliter nostri Episcopi obseruant qui tam humiles sunt, ac gloriæ humanæ contemptores: nam licet pannis bombycinis violacei coloris, rubeis transuersis se induere liceat, vt Episcoporum cæremonialis docet, & Ioannes Garcia de nobilitate *gloss. 48. §. 3. num. 52.* semper pullatis indumentis vtuntur, & non solum extra dioccesim, verum etiam & in ea rochetum coopertum portant, præclare veri Episcopi vocem audiunt, dicentis apud Math. cap. 6. *de vestimentis quia solliciti estis, considerate lilia agri quomodo crescunt, non laborant: dico autem vobis, quoniam neque Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut vnus ex istis: nolite ergo solliciti esse dicentes, quo operiemur?* Vnde euenit, omnia corporis indumenta parui Episcopos æstimare, & non vti neque purpureis vestimentis, neque rochetto discooperto, quod est eis valdè laude dignum, iuxta illud Beati Gregorij in Pastoralibus: subtilissima ars viuendi est culmen tenere, & gloriam reprimere, esse quidem in potentia, sed potentem se esse nescire. Ex dictis notabilis ac verissima deducitur conclusio, quòd Episcopus honorabilior est quoad ordinem Cardinalatu: quia vestis elegans sublimiorem vel inferiorem hominem non facit, sed dignitatis ac virtutis celsitudo. *l. humilem, c. de incestis & inuilib.*

53

54

55

56

57

58

lib. nuptiis. l. nemo vir. c. de vestibus & hol. lib. 11. At dixit Seneca, quod quemadmodum stultus est, qui equum empturus non eum inspicit, sed sellam eius & frēna: sic stultissimus est, qui ex veste hominem aestimat. tradit Lucas de penn. in l. 2. c. de vestib. hol. lib. 11. Felicius Contelorius de præcedentia religionis Prædicatorum, quæst. 1. num. 4. Didacus Perez in l. 1. tit. 1. lib. 4. ordinum. vers. per vestes autem. His enim sic constitutis ad maiora enucleanda properemas.

S Y M M A R I V M.

Gubernatio quomodo appelletur. num. 1.

Qui in Episcopum eligitur, qualis esse debeat. num. 2.

Solonis lex refertur. num. 3.

Alexadis sententia allegatur. n. 4.

Consuetudo in populo Romano observata. num. 5.

Conditiones & virtutes in Episcopo requisitæ. num. 6.

D E E P I S C O P O R V M
C R E A T I O N E.

C A P V T S E C V N D V M.

PRÆCLARE gubernandi dignitas (vt inquit Barro) Magistratus appellatur, à Magistro: quia qui aliis præesse cupit, eorum debet esse Magister, habereque magnum rerum usum, ex quo prudentia oritur, vt valeat & possit suum munus exequi. Ad hoc respexisse videtur illud, quod Ietro ad Moysen dixisse legitur, in capite 18. Exodi: *Provide autem (ait) de omni plebe viros sapientes & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, & constitues tribunos, & centuriones, & quingenarios, & decanos, qui iudicent populum omni tempore.* Utinam Reges & Principes, quando ad Ecclesiæ principatum aliquem electuri essent, hæc obseruarent. Provide dicit, non citò, indeterminatè ac incognitè elige: quia provideo longam speculationem supponit; & de omni plebe,

non tam ex illis, qui amplissimos redditus Ecclesiasticos habent, vt ipsis vacantibus melius magnatum filios ditare possint. Ad nostrum propositum. Perpende tantum verbum illud, *viros sapientes*: quia in illo demonstratur, quod qui Episcopus creandus est, non adolescens, sed vir maturæ ætatis, qui multarum habeat experientiam, esse debet.

Quid enim prodest aliquem esse magna sapientia præditum, si rerum practica sit destitutus, & ita quadam Solonis lege cautum erat, ad magistratum & consultationem iuuenem, quamuis prudentissimus videretur, nullo modo admitti licere. Iuxta illud Diui Gregor. in Pastoralis. part. 1. cap. 1. ibi nulla ars doceri præsumitur, nisi intenta prius meditatione discatur: quia solet rerum experimentum potentissimè vincere rerum ineptias, teste Ale-